

Razmerijski predlogotvorni prislovi tipa *zraven*, *blizu*, *skozi*, *čez*, *okoli* v prislovni in predložni rabi

ANDREJA ŽELE

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2/II,
SI – 1000 Ljubljana, andreja.zele@ff.uni-lj.si

1.01 Izvirni znanstveni članek – 1.01 Original Scientific Article

Prispevek s sinhronega vidika obravnava aktualno rabo t. i. razmerijskih prislovov v slovenščini. To so prislovi prostorskih razmerij, ki so po svoji skladenjsko-pomenski vlogi najbližje predlogom, zato se lahko po skladenjski konverziji uporabljajo kot samostojna prislovna določila ali kot predlogi. Ta dvojna besednovrstnost je pri teh prislovih že tako ustaljena, da so tudi slovarsko deljeno obravnavani, tj. ločeno kot prislovi in ločeno kot predlogi.

This article addresses the contemporary use of relational adverbs in Slovenian from the point of view of synchronic linguistics. The term ‘relational adverbs’ refers to adverbs of spatial relations whose syntactic-semantic roles are closest to those of prepositions. For this reason, they can be converted into full adjuncts or into prepositions. This ability to function as two different parts of speech has been normalised to such a degree with relational adverbs that lexicographers typically treat them as two separate lemmata: one classified as an adverb and the other classified as a preposition.

Ključne besede: prislovi, predlogi, pomenska sestavina, konverzija, skladenjske vloge

Key words: adverbs, adjectives, semantic feature, conversion, syntactic roles

1 Kaj so razmerijski prislovi in zakaj jih lahko tako imenujemo

Razmerijski prislovi so prislovi razmerij, ki izražajo prvenstveno prostorska razmerja, in so kot prislovi prostorske mere lahko uvrščeni med t. i. merne prislove (Toporišič 2000: 408).

Z vidika današnje rabe prislovi in predlogi kot *blizu*, *poleg*, *zraven*, *okrog/okoli*, *vzdolž*, *mimo*, *čez*, *skozi*, *znotraj*, *zunaj*, *proti/naproti*, *za* izražajo različna razmerja – njihovo pomensko izhodišče je prostorski pomen in znotraj njega različna možna prostorska razmerja.¹ Upravičeno jih lahko poimenujemo razmerijski prislovi,

¹ Prostor namreč omogoča najbolj jasna pomenska razmerja in zato se s prostorskimi razmerji lahko najlažje opiše tudi druge pomene oz. razmerja v drugih pomenih (Nikitina 1979: 118). V razlagalnem slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) so *blizu*, *čez*, *mimo*, *po*, *poleg*,

ker je tudi izrazno prevladujoča sestavina vsakega razmerijskega prislova ravno določeno prostorsko razmerje, ki se v smislu načina umeščenosti/razmeščenosti v prostoru lahko skladijskopomensko križa tudi s prislovom načina. Posebnost oz. razločevalna lastnost naštetih prislovov torej je, da izražajo zlasti prostorsko umeščenost in usmerjenost določenega dogajanja, procesa. Ti prislovi ob glagolih stanja, umeščanja, razmeščanja in premikanja oz. usmerjanja izražajo določene okoliščine (posplošene lege/položaje/smeri), ki še niso povsem skonkretizirane, zato je njihova natančnejša okoliščinska določitev jasna šele iz sobesedila oz. konteksta, npr. *Bivajo blizu, Taborili so zraven*. Konkretizacija okoliščin se lahko zgodi, če npr. prislovu *blizu, zraven* dodamo sklonsko dopolnilo, npr. *Taborili so blizu vasi, Bivajo blizu pri cesti, Ustavili so se blizu/zraven ob cesti*.² Iz tega lahko izpeljemo tudi že znano ugotovitev, da so to prislovi z vezavno močjo.³

Prislovi ali prislovni predlogi kot *blizu, poleg, zraven, okrog/okoli, vzdolž, mimo, čez, skozi, znotraj, zunaj, proti/naproti* v predložni rabi izražajo različna razmerja, hkrati pa ohranjajo tudi stavčnoočlensko rabo, tj. prvotnejšo samostojno prislovno oz. prislovnodoločilno rabo, npr. *Ostal je blizu doma, Vedno ga imajo blizu* 'v bližini'. Slovenska slovnica (Toporišič 2000: 413) tovrstne prislove oz. predloge imenuje tudi nepravi predlogi z obrazložitvijo, da poleg samostojnih okoliščin lahko izražajo tudi (zgolj) predložna razmerja.⁴ Dvom, če o določenih besedah, ki jih tu imenujemo razmerijski prislovi, sploh lahko upravičeno govorimo o predlogih oz. o nepravih predlogih, se je oblikoval tudi v neke vrste pobudo, da bi bilo treba obdelati primere, ko se ti »nepravi predlogi« uporabljajo kot stavčni členi (Toporišič 1982: 72).⁵

V nadaljevanju se bo skušalo predstaviti in utemeljiti, da določeni prislovi s poudarjenim razmerijskim pomenom, ki v samostalniški predložni zvezi tudi slovnično (vezavnovezljivo) vpliva na spremembo končnice samostalniškega dopolnila, npr. *blizu doma, bliže domu*, omogočajo tudi drugotno predložno rabo. Z možnostjo skladijske konverzije iz prislova v predlog ti prvenstveno razmerijski prislovi pridobijo možnost dvoje besednovrstne opredelitve.⁶ Ob prislovni rabi pridobijo še možnost predložne rabe in z njo tudi vezavno zmožnost predlogov za sklonsko usmerjanje dopolnila. To pa hkrati podpira tudi znano jezikovnorazvojno opredelitev, da so predlogi abstrahirani oz. posplošeni prostorski prislovi.

proti, skozi, vzdolž, za, znotraj, zraven, zunaj ipd. predstavljeni kot prislovi in kot predlogi. Pri takšni odločitvi je bilo poleg pomenskega merila torej zelo močno tudi merilo različne skladijske vloge, ki je ravno pri razmerijskih prislovih odločilno merilo za ločevanje prislovne in predložne rabe.

² Aktualnost zgledov, vključenih v obravnavo, je potrjena tudi v Korpusu pisne standardne slovenščine Gigafida 2.0: <https://viri.cjvt.si/gigafida/>. Dostop 27. novembra 2020.

³ S to zaključno opombo je v Enciklopediji slovenskega jezika (Toporišič 1992: 138) predstavljen in opredeljen t. i. »nepravi predlog«.

⁴ A. Breznik (1934: 149) drugotne neprave predloge pomenljivo poimenuje »nepristni predlogi«.

⁵ J. Toporišič (1982: 72): »V resnici je vprašanje, ali so (vsi) nepravi predlogi res predlogi ali pa ostajajo prislovi [...] ker ustrezajo tudi merilu samostojne rabe v stavku: *Konec je blizu, Stal sem blizu*, tj. v bližini in *blizu hiše = v bližini hiše*.«

⁶ S. Babić (1988: 25) znotraj razprave o oteženem določanju besedne vrste piše o dovolj pogostem pojavu 'dvoje besednovrstne pripadnosti'.

Možnost leksemsko-skladenjske konverzije pri razmerijskih prislovih lahko opišemo tudi kot zmožnost prislovov tipa *blizu, zraven, mimo, okrog*, da njihova pomenska sestavina 'prostorskega razmerja' v dveh različnih skladenjskih vlogah pridobi še status skladenjske kategorialne lastnosti tako prislova kot predloga, torej isti leksem v dveh različnih vlogah;⁷ razmerijski prislovi torej imajo tudi skladenjsko kategorialno lastnost, ki jim omogoča predložno rabo oz. predlogotvornost. Pišemo lahko o zelo omejeni množici razmerijskih prislovov z dvojno besednovrstno pripadnostjo, kar se v več slovanskih jezikih (v kontekstu našega prispevka npr. še v hrvaškem, ruskem, češkem) lahko potrjuje z dveh različnih vidikov: v sodobni rabi je prislovov »količine kraja/prostora« malo (Toporišič 1982: 68) in konverzija iz prislova v predlog je zelo redka (Babić 1988: 29). Zaradi možne pripadnosti dvema besednima vrstama lahko razmerijske prislove enkrat imenujemo nepravilni prislovi in drugič nepravilni predlogi (prim. Toporišič 1982: 72).

2 Prislovi, ki lahko vzpostavljajo stalen slovnično-pomenski prehod med prislovi in predlogi

Pri vseh razmerijskih prislovih kot *blizu, čez, mimo, okoli/okrog, poleg, proti/na(s)-proti, skozi, vzdolž, znotraj, zraven, zunaj* lahko govorimo o skladenjski konverziji v predlog. Drugotno predložno vlogo navadno dobijo, ko svoj siceršnji prislovni pomen razširijo še na skladenjski pomen razmerja do koga ali česa (o tem za češčino in ruščino tudi Jelínek 1968: 48). Prvotna (prislovnodoločilna) in drugotna (predložna) raba razmerijskega prislova je neposredno odvisna od glagolskega pomena v povedku, ki kot pomensko izhodišče posameznim prislovnim prostorskim razmerjem *blizu, zraven, mimo, čez, skozi, okoli/okrog* določa stopnjo statičnosti oz. dinamičnosti. Navsezadnje sta tako prislov kot predlog (slednji kot neke vrste globinski prislov) okoliščinski pomenski sestavini glagola. To potrjujejo primeri kot *Ja, sem zraven* 'Bom sodeloval', *Sta si blizu*, *Mu je blizu* 'Sta čustveno povezana' ipd. Ti razmerijski prislovi svoja poudarjena prostorska razmerja prilagajajo glagolu oz. povedku, ob katerem stojijo: torej glede na **a**) glagole stanja, umeščanja, razmeščanja ali **b**) glagole premikanja oz. usmerjanja izražajo **a**) položajna statična razmerja umeščenosti, ki se tudi ustrezno stopnjujejo, npr. *biti/ostati bolj blizu/zraven*, ali **b**) usmerjena dinamična razmerja, ki se lahko intenzivirajo v smislu *iti/vleči čisto/povsem/preveč/premalo mimo/čez/skozi* ipd.

Kot je razvidno iz rabe, imajo tudi razmerijski prislovi svoje primerniške in presežniške oblike in so pri opisnem izražanju različnih stopenj oblikotvorno družljivi zlasti s prislovi mere/stopnje.⁸ Najširše možnosti tako opisnega stopnjevanja kot tudi oblikotvornih možnosti ima prislov *blizu*: *(naj)bolj blizu, precej/preveč/premalo blizu – bližje – najbližje, preblizu*, sledijo še *(naj)bolj zraven, precej/preveč/premalo*

⁷ V slovenskem jezikoslovju o tem podrobneje A. Vidovič Muha v svoji monografiji *Slovensko leksikalno pomenoslovje*. Govorica slovarja (2000: 30–38): ».../ prepoznavnost določene skladenjske vloge je pogojena z določenimi kategorialnimi lastnostmi in obratno .../ Stalnost skladenjskih funkcij je pogoj za stalnost kategorialnih lastnosti in s tem tudi za odprto stalnost (dinamičnost) besednih vrst; ta določa tudi prvotnost oz. drugotnost besednih vrst.«

⁸ Slovenska slovnica (Toporišič 2000: 409) z vidika oblikotvornih zmožnosti prislovov piše o primerniških in presežniških prislovih.

zraven, čisto/precej/preveč mimo, čisto/precej/preveč/premalo čez, čisto/precej/preveč/premalo skozi, preveč/premalo okoli/okrog ipd. In tako razmerijski prislovi kot tudi vse njihove primerniške in presežniške oblike so lahko t. i. predlogotvorni prislovi (v ruskem jezikoslovju so to »предлогообразные наречия«). Nekateri med temi predlogotvornimi prislovi tudi leksemsko zapolnjujejo še izrazno nezapolnjena predložna razmerja v jeziku – v slovenščini so tovrstni predlogotvorni prislovi npr. *okoli, mimo, skozi*.

Predlogotvorni prislovi oz. prislovni predlogi vezavno določajo sklon samostalnškega dopolnila v nastali predložni zvezi, *stati zraven njega, peljati preblizu roba ceste, zapeljati preblizu desnemu robu vozišča, voziti skozi tunel* ipd. Z dodanimi sklonskimi dopolnili, najpogosteje roditeljskimi, se sicer izraženo prostorsko razmerje še natančneje določa oz. konkretizira, npr. raba *blizu*, vključno s stopenjskimi oblikami, dokazuje, da gre za prislovno rabo, ki v nadaljevanju določa oz. usmerja izraza zlasti prostorsko razmerje ali obseg/količino česa (tudi koga), in od tod tudi roditeljska raba jedrnega samostalnika, npr. *Zavezanci naj bi tokrat za proračun zbrali blizu milijarde evrov, V prvem polčasu so bili celo bliže zmagi kot Koprčani*.

Protipomenka predlogotvornemu prislovu *blizu* je razmerijski prislov *daleč*,⁹ ki dejansko ostaja samo v prislovni rabi in se predložni rabi še najbolj približa v ustaljenih predložnih zvezah *daleč od, daleč za, daleč čez* v npr. *Živi daleč od doma, Pravijo, da jabolko ne pade daleč od drevesa, Okoliščine so daleč od idealnih, Nismo daleč od resnice, Melodije morja in sonca so že daleč za nami, Vpliv je nekdanj segal daleč čez meje stare Grčije*; z oblikotvornega vidika so pogoste ustajene stave kot *Naj jo čim prej ucvre čim dlje od tu, Pravi, da je pripravljen iti najdlje do Kočevja*.

V primerih leksikalizacije bi lahko govorili o sestavljenih prislovnih predlogih tipa *daleč od, zraven z, blizu pri, blizu ob, blizu okoli* ipd.

2.1 Kako hkratni nepravi prislov in nepravi predlog izkazuje možnost dvoje besednovrstnosti

Razmerijski prislovi so lahko nepravi prislovi, ker lahko sklonsko določajo svoje samostalniško dopolnilo, nepravi predlogi pa zato, ker so lahko samostojni stavčni člen oz. prislovno določilo.

Bistvena razločevalna lastnost razmerijskih prislovov glede na druge zlasti prostorske prislove je, da jim prevladujoča prostorskorazmerijska lastnost omogoča, da se skladijskopomensko lahko prilagajajo konkretni sporočilni vlogi, tj. enkrat so prislovi kraja, drugič načinovni prislovi ali pa zgolj predlogi.

Pri prikazu prislovno-predložne rabe razmerijskih prislovov bo opozorjeno na rabo glagolov stanja ali premikanja, ki odločilno vplivajo na nadaljnje usmerjanje in sploh nadaljnjo vezavnost razmerijskih prislovov; v ospredju je torej tudi pomen glagola oz. povedka. Potrjuje se, da je od glagolov/povedkov stanja oz. umeščenosti neposredno odvisen zlasti razmerijski prislov, od glagolov/povedkov premikanja

⁹ Na *daleč* in njegovo širšo rabo v smislu izražanja tudi količine kraja/prostora je opozorjeno v Novi slovenski skladnji (Toporišič 1982: 68). O razmerju *blizu* vs. *daleč* zlasti v kontekstu slovenske frazeologije piše Irena Stramljič Breznik (2016).

oz. usmerjenosti pa sta v enaki meri neposredno odvisna tako razmerni prislov kot predložna zveza. Vezavna zmožnost predlogotvornih prislovov oz. prislovnih predlogov pa se izraža z možnostjo uporabe različnih sklonskih dopolnil. V nadaljevanju bo predstavljeno tudi, kako posamezni razmerijski prislovi lahko skladenjsko prehajajo od prislovne do predložne rabe. To lahko prikažemo z rabo *blizu*: **prislovna raba**: *Ostro vidimo predmete, ki so **blizu** ali daleč, Če pa opazujemo predmete **od blizu**, vidimo oddaljene predmete nejasno* → **predložna raba**: *Radi imate zemljo in cvetje, uživajte, zato vas vidim živeti **blizu** naravi, Včeraj so viri **blizu** bankam zatrjevali, da razmere niso tako rožnate.*

Z vidika rabe določenega glagolskega pomena v povedku pa se potrjuje, da je glagolski pomen stanja/umeščenosti neposredno povezan z razmerijskim prislovom, ta pa v nadaljevanju prostorsko usmerja predložno zvezo: *Od tam naj bi bilo **zelo blizu do** Železne Kaple, Marsikdo se pošali, da imata srečo, saj imata tako **bližje do** službe, Vsak delček korenine, ki ga bomo izpulili nepoškodovanega, je korak **bližje k** uspehu.* Glagolski pomen premikanja/umerjenosti pa neposredno in enakovredno upravlja tako razmerijski prislov kot tudi predložno zvezo: *Takšna aktivnost pa bi partnerje pripeljala zelo **blizu k** uspešnemu dogovoru, Spustil se je čisto **blizu k** vodi.* Še primeri rabe *mimo, okoli*: **prislovna raba**: *Razpadajoč javni objekt lahko zgrmi na šolarje, ki hodijo **mimo*** → **predložna raba**: *Zdaj se včasih sprehajam **mimo** šole, kjer sem pustila svoje življenje;* **prislovna raba**: *Kot omotičen je hodil **okoli**, bil ga je sam nemir* → **predložna raba**: *V stojalo je vgrajen tudi napajalnik, zaslon pa lahko vrtimo **okoli** navpične osi, Tehta **okoli** kilograma, narejeno je iz plastike titanija in električnih vezij, Nekaj uteži si jih potapljač obesi spredaj in zadaj **okoli** vratu.*

Ravno skladenjska prehodnost oz. prilagodljivost omogoča razmerijskim prislovom, da si pri hkratni uporabi ustrezno (po)razdelijo tudi skladenjske vloge, npr. *Česa vsega se lahko v vasi in **blizu okoli** nje naužijejo obiskovalci, Čisto blizu okoli mene so vendar ljudje, Ljudje so namreč hodili zelo blizu mimo mene.*

3 Predlogi

Z vidika prislovne in predložne rabe imajo predlogi v slovenščini dvojno vlogo: **a)** kot prosti prislovni morfemi glagola uvrščajo glagolsko dejanje ali stanje v prostor in čas, ki ga konkretizira samostalnik (v navadno prislovnodoločilni vlogi), ali pa dejanje oz. stanje glagola usmerjajo glede na tak samostalnik (v navadno predmetni vlogi); **b)** v zgolj izrazni predložni vlogi pa so predlogi omejeni na izražanje podredja, kar se kaže v določeni obvezni izbiri neimenovalniške vezave sklonske končnice samostalnika oz. samostalniške zveze – gre v bistvu za različno (vezljivostno ali družljivostno) vezavo glagolov s predložnim prostim morfemom, ki jo narekuje globinskoprislovni pomen tega morfema, npr. *vzpenjati se na goro, na ‘gor’ : **biti na gori**, na ‘zgoraj’* (prim. Vidovič Muha 2007: 400).¹⁰ Znotraj prislov-

¹⁰ Funkcijsko in hkratno pretvorbena-tvorbena obravnavo predlogov imamo že pri Antonu Brezniku, upoštevana je četrta dopolnjena izdaja Breznikove slovnice *Slovenska slovnica za srednje šole* (Celje: Družba sv. Mohorja. 4. pomnožena izd., 1934). Breznik (1934: 148–149) predloge (prepozicije) naprej izvorno opredeli kot prislove z začetnim prostorskim pomenom,

nosti predloga je prvenstvena njegova prostorskost (umeščena in usmerjenost),¹¹ in stopnja njegove avtohtone prislovnosti se najbolj jasno izraža ob glagolu *biti*,¹² ki tudi sicer premore najširši pomenski obseg.

Na modifikacijsko usmerjevalno moč predlogov znotraj predložnih sklonov in tudi na njihov vezavni vpliv, ki zviša konkretizacijo sklonskega pomena, v širšem slovanskem kontekstu opozarjata Kopečný (1958: 56) in Běličová (1982: 14, 85–86).¹³ Slednja za posamezne predloge trdi, da z odpiranjem določenih skladijskih razmerij sklonom širijo vezavnostne zmožnosti in s tem posledično odpirajo tudi nove razločevalne zmožnosti pomenskih razmerij najprej znotraj stavčne povedi, npr. *iti po brata po mostu po vojni po razmisleku*; s tem se tudi poudarja skladijskopomenska interakcija med sklonom (kot izrazno-pomensko konstanto/stalnico) in predlogom (kot izrazno-pomensko spremenljivko).

Stalno diahrono in sinhrono razvojno povezavo med prislovi in predlogi zelo očitno potrjuje tudi raba drugotnih (sklopnih) predlogov. Drugotne sklopne predloge lahko obravnavamo kot rezultat leksikalizacije prvotnih predlogov z drugo besedo: *namesto, spričo, vpričo, vprek, zavoljo*.¹⁴

Pomensko-funkcijski prenos predložnih zvez v drugotne sklopne predloge v smislu popredložnja (prepozicionalizacije) potrujeta pogosto tudi še v sklopu ohranjeni besedotvorna in pomenska prozornost prvotnih sestavin; v novonastali predložni zvezi pa se najpogosteje dodaja roditeljnik,¹⁵ npr. *povrhu česa (Povrhu jopice nosi suknjič < Nosil je jopico, povrhu pa bundo), skonca česa (Stala sta skonca njive < Bodice so skonca rdeče), vsled česa, zavoljo česa*; te novonastale

ki izraža razmerja bližanja, družitve, oddaljevanja in nasprotja; šele pozneje se prostorsko razmerje »prenese« na razmerje časa, načina in vzroka. Torej vsaj posredno lahko tudi razberemo, da predlog ob glagolih razvije prislovni pomen, ob samostalnikih pa še druge razmerijske pomene.

¹¹ Pomenska kategorija prostora je kot morfosintaktični pojav izražena s predlogom oz. predložno zvezo; na to slovnično možnost izražanja prostora opozori Piper (2001: 65–). Predložne zveze pa upravičeno označi kot najbolj razširjen podsistem izražanja prostorskih razmerij v slovanskih jezikih.

¹² Glagol *biti* ravno zaradi svojih najširših pomenskih zmožnosti, od vseobsegajoče statičnosti in dinamičnosti do pomensko izpraznjene vezi, omogoča združevanje dinamičnosti in statičnosti. Ta širokopomenskost *biti* je izražena tudi v prostomorfemskih zvezah tipa *biti že dolgo v mestu* 'živeti, delati v mestu', *biti pri starših* 'živeti pri starših', *biti pri pouku*, *biti na proslavi* 'udeležiti se'; prostomorfemsko rabo pomensko oslabilnega *biti* izražajo zveze *Je brez pameti/od brata/proti razvoju/ob imetje/za napredek/s šibkimi* vs. *biti naprodaj* z leksikalizacijo (poprislovljenjem) povedkovega določila; ustaljene oz. frazemske prostomorfemske zveze so: *biti na zdravilih* 'jemati zdravila', *biti ob denar* 'izgubiti denar', *biti za napredek* 'podpirati napredek', *biti iz* 'prihajati iz' : *biti iz* 'vsebovati'.

¹³ Po splošnem jezikoslovnem prepričanju naj bi bil pomen sklona širši, kot je lahko pomen predloga, saj skloni izražajo najširša osnovna skladijskopomenska razmerja, ki se z naknadnim dodajanjem predlogov praviloma pomensko specializirajo.

¹⁴ To jasno predstavljajo etimološke osvetlitve v Slovenskem etimološkem slovarju M. Snoja (2009).

¹⁵ Primerjalno najširše razmerne možnosti, ki jih v predložni zvezi lahko izraža roditeljnik, se ugotavljajo tudi za sodobno češčino (Čermák 1996: 38).

zveze z drugotnimi predlogi pa najpogosteje izražajo različna prostorska razmerja in različne vrste vzročnosti (Jelínek 1968: 49–53).¹⁶

4 Prislov vs. predlog (slovarske predstavitve razmerij)

Mimo izprostorskega razvoja predlogov lahko o razmerijskih prislovih tako z diahronega kot sinhronega vidika pišemo o drugotnih prislovnih predlogih. Razmerijski prislovi očitno potrjujejo stalno razvojno (tudi vzajemno) povezavo med prislovi in predlogi, ker lahko tudi z aktualno sodobno rabo najbolj nazorno izražajo prehode med prislovno in predložno rabo.¹⁷ Tako npr. Bajec (1959: 139–141) med t. i. drugotni predlogi oz. nepravimi predlogi s funkcijskega in pomenskorazvojnega vidika našteje tudi razmerijske prislove s komentarjem: »Samostalniki in pridevniki v okamnelih sklonih ali predložnih zvezah so često otrpnili v adverb in nato v prepozicijo«: *vzdolž* (vzdolž ceste), *zraven* (zraven mene), *blizu* (blizu hiše), *znotraj/zunaj* (znotraj/zunaj dežele) ipd.

Razmerje med prislovom in predlogom omogoča vzpostavitev dvoje dvojne odvisnosti (glagol ↔ prislov, prislov ↔ predložna zveza) v zgledih kot *potekati vzdolž* → *potekati vzdolž s kolonami* → *potekati vzdolž kolon*, *postaviti vzdolž* → *postaviti vzdolž s tokom* → *postaviti vzdolž toka* v smislu dvakratne vzajemne odvisnosti v razmerjih glagol ↔ prislov ↔ predložna zveza. Še zlasti pri teh t. i. predlogotvornih prislovih je treba jasno ločevati predložno rabo od prislovne, npr. *biti zunaj hiše* (predložna raba) in *biti zunaj pred/za hišo* (prislovna raba).¹⁸

Pri razmerijskih prislovih poudarjeno je razmerje prislov vs. predlog dovolj aktualno predstavljeno v slovarskem opisu (SSKJ), ki pokaže zmožnost tovrstnih prislovov, da izkazujejo višjo (v prislovni vlogi) ali nižjo (v predložni vlogi) stopnjo skladenjskopomenske osamosvojenosti. Aktualno rabo pa lahko dodatno osvetljuje tudi razvojni oz. etimološki vidik (Bajec 1959, Snoj 2009); razvojni pregled pomena

¹⁶ Predvsem tvorjeni (t. i. nepravni) predlogi so lahko obravnavani kot podvrsta prislovov. Tu je treba poudariti, da sinhrona obravnava jezika kot tvorjenost označuje sinhrono zaznavanje motiviranosti (tj. soobstoj motivirajoče in motivirane besede) in kot netvorjeno označuje izrazje, ki v rabi nima več izkazane vzporedne sinonimne tvorjenke – to je sinhrona netvorjenost; ta vidik seveda ni prekriven z diahronim vidikom, ki izrazom dejansko išče pomensko in izrazno izhodišče (Uryson 2017: 37–38).

¹⁷ Tovrstna sodobna aktualna raba razmerijskih prislovov kot možno vzajemno skladenjskopomensko prehajanje med prislovi in predlogi se potrjuje tudi v drugih slovanskih jezikih, npr. v češčini (Petr, Komárek 1986: 194).

¹⁸ Za opredelitev predlogov je torej odločilna skladenjska funkcija, ki je hkrati bistvena pomenskorazločevalna tudi pri ločevanju predlogov od prislovov (Uryson 2017: 37). Zagotovo je ena odločilnih tudi oblikovnih lastnosti predlogov njihova vezavnost s sklonom oz. vezavno usmerjanje sklona, npr. *Ljudje so stali okrog ognja* (nasproti: *Ljudje so stali okrog*), *Živijo daleč od Moskve* (nasproti: *Živijo daleč*), *Zraven jelke sta v dvorišču rastle še dve brezi* (nasproti: *Jelka je stala v dvorišču in zraven sta rasli še dve brezi*). Prislov, v nasprotju s predlogom, torej ne vpliva na oblikoskladenjsko vlogo možne imenske zveze in s tem v zvezi ni vezan na določen položaj v stavčni povedi, npr. *Okrog so stali ljudje – Ljudje so okrog stali – Ljudje so stali okrog*, nasprotno pa je predložna raba vezana na položaj pred imensko zvezo, npr. *Ljudje so stali okrog ognja*, in ne **Okrog so ljudje stali ognja* ipd.

jasno nakazuje usmerjenost in intenzivnost rabe, ki se nagiba bodisi v prislov bodisi v pretežno predložno rabo.

V spodnjih slovarskih predstavitvah prislovne in predložne rabe je opozorjeno na možnost večjega razlikovanja teh dveh rab tudi v slovarskih pomenskih razlagah (le-te so tu vsaj deloma spremenjene glede na izhodiščne pomenske razlage v SSKJ).¹⁹

Spodnji skrajšani (na prislovni in predložno rabo) in delno prirejeni slovarski sestavki pri posamezni enakoizrazni iztočnici izkazujejo tudi razmerje med prislovno in predložno rabo.²⁰

a) Dovolj intenzivno in široko prislovno rabo izkazujejo *blizu, zraven, okrog/okoli, mimo, naproti/nasproti, skozi, vzdolž, znotraj, zunaj*.

V nadaljevanju bo z nekaj temi razmerijskimi predlogotvornimi prislovi predstavljeno, kako statično ali dinamično vsebino povedkov umeščajo, razmeščajo ali usmerjajo; in to morajo opisati ali vsaj nakazovati slovarske pomenske razlage (po SSKJ, vendar delno prirejene):

blizu PRISL. **majhna razdalja a) pri mirovanju**: Ljudje so blizu, Hiše stojijo zelo blizu skupaj, Tu blizu ni nikogar **b) pri premikanju**: priti blizu, Sprl se je z nami, pa ga ni več blizu; **majhna časovna oddaljenost**: Pomlad je blizu; s čustvenim dajalnikom **prijazno razmerje, odnos**: Te države so nam zelo blizu in prijateljske; **zelo malo do določene polne mere, skoraj**: Mesto ima blizu sto tisoč prebivalcev, Tehta blizu dve kili

blizu PREDL. z rodilnikom **za izražanje majhne razdalje**: delati blizu doma, vas blizu Metlike, krogi blizu vlade; **za izražanje majhne časovne oddaljenosti**: Načrt je blizu uresničenja, Blizu osmih je, Mož je že blizu tridesetih

okrog PRISL. **v (širšem) krogu obdajati kaj v središču**: Okrog je čudovit razgled, Obrnila se okrog in okrog, Postopa okrog; **približnost količine, mere**: Je okrog pet stopinj pod ničlo, Tehta okrog sto kilogramov, Star je okrog šestdeset let

okrog PREDL. z rodilnikom **za izražanje položaja, ki v (širšem) krogu obdaja kaj v središču**: Družba je zbrana okrog mize, Ozrl se je okrog sebe, Vse misli se mu vrtijo okrog jedi in pijače; **za izražanje položaja v delu kroga vzdolž koga ali česa**: Zavijte okrog tega bloka na desno, Sedijo okrog peči, Burja brije okrog oglov; z izrazom količine **za izražanje približnosti**: Pride okrog enajstih, enajste (ure), To bo okrog novega leta

Istopomensko je opisana tudi raba prislova in predloga *okóli*:

okóli PRISL.: Okoli stoji vrsta stebrov, Stalno leta okoli, Tehta okoli sto kilogramov, Dohodke so zvišali za okoli tri odstotke

¹⁹ Vir za tu (skrajšano in prirejeno) navajana slovarska gesla je Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2. izdaja na Slovarskem portalu Fran Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU: <http://www.fran.si>.

²⁰ S slovnničnega vidika so tudi izprislovni predlogi oz. »predlogotvorni prislovi« lahko osamosvojene slovarske iztočnice z oznako **predlog**, medtem ko se s pomenskega vidika, ki v slovarskih obravnavah prevladuje, predlogi načeloma izpeljujejo iz prislova in bi zato lahko bili razloženi pod enotno prislovno iztočnico. To vprašanje se vedno znova odpira zlasti znotraj leksikografskih razprav v širši slovenski jezikoslovni literaturi (prim. Uryson 2017, Žele 2019).

okoli PREDL.: Ruto si je zavezala okoli glave, Sedijo okoli mize, Pogovor se suka okoli poljskih del; Cesta kmalu zavije okoli hriba, Bilo je okoli leta 1900

Večinsko se je ohranila prostorska raba *mimo*, v predložni rabi ga zamenjujejo prislovi oz. predlogi z bolj specializiranim pomenom, npr. *Vse to delajo mimo njega* 'brez njega / brez njegove vednosti', *Delajo mimo zahtev občanov* 'proti zahtevam občanov', *V skupini jih je mimo vodje deset* 'poleg vodje' ipd.:

mímo PRISL. **premikanje v bližini in naprej**: *Tam mimo teče reka* Izpustno je označen primer *Stopil je mimo in padel z zidarskega odra*, ki pa hkrati nakazuje skladiščno-pomenski prehod med prislovnostjo in predložno rabo.

mímo PREDL. z roditeljsko **za izražanje premikanja v bližini koga ali česa in naprej**: Šel je mimo mene, ne da bi me pogledal; Sava teče mimo Zagreba, Delo poteka mimo društva

Namesto zgolj načinovnega *proti* imamo prostorski prislov *naproti* oz. *nasproti*, s tem da sta tako *proti* kot *nasproti* zlasti predložno rabljena, npr. *Sedel je s hrbtom proti vratom*, *Okno je obrnjeno nasproti vratom*, posledično pa se je *naproti* specializiral zlasti za usmerjeno prostorskoprislovno rabo, npr. *Vedno mu pride naproti*, *proti* pa za način, kar omogoča dopolnjujočo prislovno rabo, npr. *Pred odločitvijo je treba preudariti vse, kar govori za in proti, da se ne glasuje kar proti*.

V prislovni rabi se *naproti* in *nasproti* prostorsko dopolnjujeta: *naproti* poudarja 'smernost premikanja', *nasproti* pa najpogosteje izraža 'umeščenost, položaj': *Pridi, stopi mu malo naproti, pa se bosta kmalu dogovorila*, *Ob cesti stoji hiša, nasproti je spomenik*

Izrazito dinamično usmerjenost uvaja *skózi*:

PRISL.: Bila je taka gneča, da sem se komaj prebil skozi; Ko bomo potovali skozi, se bomo ustavili pri vas, On je zanesljiv, le spustite ga skozi nasproti PREDL. s tožilnikom: Prerinil se je skozi gnečo, Šel je po bližnjici skozi gozd

Zlasti položajskost pa *znótraj* in *zúnaj*:

PRISL.: Deblo je znotraj trhlo, Stal je pred hišo in čutil, da ga nekdo od znotraj opazuje; PREDL. z roditeljsko: Hiše so znotraj obzidja, Zadržujte se znotraj stavbe; PRISL.: Hiša je znotraj in zunaj lepo pobeljena, Ti pojdi v hišo, mi pa ostanemo zunaj; PREDL. z roditeljsko: Ima delo zunaj hiše, Stanuje zunaj Ljubljane, Zunaj sezone so cene precej nižje pred sezono in po njej

b) Šibka in zožena prislovna raba je izkazana pri *čez*, *preko*, *poleg*, kar kaže na prevladujočo predložno rabo:

čéz PRISL. **a) gibanje od enega kraja do drugega, na drugo stran**: *čez priti*, *Čez vozi vlak*
b) stanje na drugi strani, onkraj: Smo že čez, Tam čez leži vas; **presežena mera**: Snega je do kolen in čez, Ura je poldne ali malo čez

préko PRISL. **a) gibanje od enega kraja do drugega, na drugo stran, čez**: Preko se je prepeljal s čolnom **b) stanje na drugi strani**: Tam preko je Amerika; **presežena mera**: Ostal je na obisku do noči in še preko

póleg PRISL. **zraven**: Na mizo položi kruh in poleg nož, Po poti hodi otrok, pes teče poleg

Tako čez kot *preko* in *skozi* uvajajo in izražajo neko usmerjeno premikanje v prostoru in ta prostor navadno zahteva neko konkretnjšo opredelitev, ki se izrazi s samostalniškimi dopolnilom. Usmerjanje tega dodanega samostalniškega dopolnila pa lahko prevzame predlogotvorni prislov, ki pa kot prvotno prostorska beseda ni več samo prislov in tudi (še) ni zgolj predlog, npr. *skočiti čez jarek, skloniti se čezenj, iti preko roba, gledati preko glav, sedeti poleg njega, vreči skozi okno, gledati skozi ključavnico* ipd.

4.1 O konverziji prislova v predlog

V kontekstu prislovno-predložnih prehodov je treba poudariti, da pri konverziji dveh nepregibnih besednih vrst gre za leksemsko-skladenjsko konverzijo,²¹ torej za rabo istega leksema v drugi skladenjski vlogi. Konverzija kot (nova) leksikalizacija že obstoječih nespremenjenih oblik v novi skladenjski vlogi ne opozarja le na poenostavljeno tvorbo in širšo, svobodnejšo rabo obstoječega izrazja,²² ampak vsaj posredno opozarja tudi na sorazmerno povečano in manj opazno prehajanje med besednimi vrstami. Konverzija torej izhaja iz stalnosti skladenjskih vlog, ki je pogoj za stalnost kategorialnih lastnosti, hkrati pa omogoča odprto stalnost oz. dinamičnost besednih vrst in s tem tudi prvotnost in drugotnost besednih vrst (Vidovič Muha 2000: 30–31).

Samo s skladenjskim premikom/spremembo oz. transpozicijo nastane nova leksikalizacija obstoječe besede oz. njene oblike.²³ V primeru prehoda razmerijskega prislova v predložno rabo ima glavno vlogo prislovna pomenska sestavina 'prostorskega razmerja', ki v predložni rabi postane slovnična kategorialna lastnost, s katero predlog skladenjsko usmerja dopolnilo, ki sledi. Tudi sicer si splošni pomen predloga lahko razlagamo kot nek relativni/razmerijski prislovni (prvotno prostorski) pomen, ki ga upravlja konkretna skladenjska raba (slovnica), zato ga splošno opredeljujemo tudi kot slovnični pomen.

Slovnično-pomenske lastnosti, ki omogočajo konverzijo prislova v predlog, so znane (prim. Uryson (2017: 51–53): **1**) Predložna raba prislov veže na določeno mesto tik pred imensko zvezo, npr. *Ljudje so stali okrog ognja*, in ne **Okrog so ljudje stali ognja* ipd.; **2**) Najbolj očitne morfološke spremembe (poleg končniških) so npr. v zvezah z zaimki *blizu/zraven/vzdolž njega/nje*; **3**) Omogočajo tvorbo imenskih zvez tipa *drug zraven/blizu/vzdolž drugega*; **4**) Ne dopuščajo vrinjanja členkov oz. z vrinjenim členkom prvotni pomen predložne zveze razpade, npr. *že zraven/blizu/vzdolž drugega – zraven/blizu/vzdolž že drugega*; **5**) Še vedno precejšnje stopnje prislovnosti dokazuje to, da ne morejo v predložni rabi nastopati

²¹ Tako tudi v češki akademski slovnici Mluvnice Češtiny 1 (Petr, Dokulil 1986: 488).

²² Na konverzijo kot leksikalizacijo določenih oblik pregibnih leksemov opozarja B. Tafra (1998, 2005, 2009). Opredelitev v Slovenski slovnici (Toporišič ⁴2000: 157) je: »Konverzija ali sprevrženje je ena vrsta izpeljave, tj. prevedba določene besedne vrste v drugo s pomočjo slovničnih morfemov oz. skladenjskih značilnosti.«

²³ V bistvu je konverzija končni člen v procesu nastajanja novega leksema: degramatikalizacija določene besedne oblike > leksikalizacija > konverzija (Tafra 2005: 117).

neposredno pred pravim (zaimenskim) prislovom, npr. **priti zraven/blizu/vzdolž tu/tam* (nasproti navadni predložni rabi *priti do tu/tam*).

Konverzija iz ene drugo besedno vrsto je glede na stopnjo leksikalizacije oz. pridobitev vseh ali samo nekaterih kategorialnih sestavin in lastnosti druge besedne vrste – le-ta pa je odvisna od možnosti skladijskega premika v drugo skladijsko vlogo – lahko popolna ali nepopolna/delna:

Zgolj **delno besednovrstno prevedbo dopuščata *proti* in *za*** kot načinovna prislova v povedkovodoločilni rabi. Torej je za dokazovanje prehoda med prislovom (prisl.) in predlogom (predl.) pomenljiva tudi slovnično-pomenska vloga povedkovnika (povdk.), ki je specifična za ***proti* in *za***:

próti POVDK. **izraža nasprotovanje, odpor**: biti proti, govoriti proti, glasovati proti, Pred odločitvijo so preudarili vse, kar govori za in proti;

zá POVDK. **izraža soglasje, pritrditev**: biti za, govoriti za, glasovati za, Dobro premisliti vse, kar govori za in proti, Nekateri so za, drugi proti, glasovi za, dokazi za in proti

Pomenskorazvojna os ***proti*** se po Bajcu (1959) odvije od prostorske in časovne usmerjenosti prek načinovne rabe v predložno rabo: *pluti proti obali, priti proti večeru, glasovati proti (predlogu), končati proti pričakovanjem*, medtem ko je pomenskorazvojna os predloga ***za*** po Bajcu (1959) bistveno daljša: krajevni > časovni > vzrok > namen > mera > način: *sesti za mizo, priti za dne, narediti zanj, umreti za steklino, boriti se za domovino, uiti smrti za las, glasovati za (odcepitev), zdeti se zamalo*.

5 Povzetek ugotovitev: razmerijski prislovi kot prehodna besedna podvrsta s posledično dvojno besednovrstnostjo

Razmerijski prislovi kot predlogotvorni prislovi in drugotni prislovni predlogi so tudi s sinhronnega vidika in sodobne jezikovne rabe jasen dokaz pomenske povezave med prislovi in predlogi.

Razmerijski prislovi izražajo dovolj posplošena prostorska razmerja, kar dokazuje njihova raba ob glagolu *biti*, npr. *biti zraven, biti blizu* v *Ja, sem zraven* 'Bom sodeloval', *Mu je blizu* 'Z njim je intimno povezan'; tovrstna raba je sicer značilna za predloge, npr. *biti ob, biti pri*. Ta dovolj posplošena prostorska razmerja razmerijskim prislovom še omogočajo tudi samostojno prislovno rabo, npr. *Prišel je zraven*, in hkrati že omogočajo tudi predložno rabo, npr. *Postavil se je zraven njega*.

Razmerijski prislovi s pomensko sestavino 'prostorskega razmerja', ki odpira tudi možnost pomenske usmerjenosti oz. vezljive vezavnosti, so prislovna podskupina predlogotvornih vezavnih prislovov. Njihova vezavna zmožnost določa sklon samostalniškemu dopolnilu, npr. *okoli česa, blizu hiše, zraven hiše / zraven ob hiši, blizu komu, skozi kaj* ipd. Tako razmerijski prislovi kot predlogotvorni prislovi tipa *okoli, mimo, skozi, daleč od*, ki nastajajo s skladijsko konverzijo, lahko dopolnjujejo predložna razmerja.

Tako prislovna kot predložna raba razmerijskih prislovov sta odvisni od glagolskega oz. povedkovnega pomena, npr. *Stali so blizu ob hiši, Stali so blizu zraven/okoli hiše, Prišli so blizu do hiše, Prišli so blizu zraven hiše, Hodili so mimo hiše, Vozili*

so se mimo ob hiši. Iz zglodov je razvidno, da statični pomen glagola oz. povedka pomensko usmerja prvi neposredni razmerijski prislov, medtem ko dinamični pomen glagola oz. povedka enakovredno neposredno usmerja tako razmerijski prislov kot sledečo predložno zvezo, kar se potrdi z možno izmenično rabo obeh, npr. *Prišli so blizu, tj. prišli so do hiše*.

LITERATURA

- Stjepan BABIĆ, 1988: Vrste riječi i preobrazba. *Filologija* 16, 25–33.
- Anton BAJEC, 1950–1959: *Besedotvorje slovenskega jezika I–IV. IV Predlogi in predpone*. Ljubljana: SAZU.
- Helena BĚLIČOVÁ, 1982: Sémantická struktura věty a kategorie pádu. *Příspěvek k porovnávací syntaxi ruské a české jednoduché věty*. Praha: Academia.
- Anton BREZNIK, 1934: *Slovenska slovnica za srednje šole*. 4. pomnožena izd. Celje 1934: Družba sv. Mohorja.
- František ČERMÁK, 1996: System, funkce, forma a sémantika českých předložek. *Slovo a slovesnost* 57, 31–46.
- Fran. Slovarski portal Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Dostop 6. 2. 2021 na <http://www.fran.si>.
- Gigafida 2.0. Korpus pisne standardne slovenščine. Dostop 6. 2. 2021 na <https://viri.cjvt.si/gigafida/>.
- Milan JELÍNEK, 1968: Nové výrazy předložkové povahy v češtině a ruštině. *Sborník prací Filologické fakulty Brněnské university* 16, 47–57.
- František KOPEČNÝ, 1958: *Základy české skladby*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Jan PETR, Miloš DOKULIL idr., 1986: *Mluvnice češtiny (MČ 1 – Fonetika, Fonologie, Morfonologie a morfemika. Tvoření slov*. Praha: Academia.
- Serafima Jevgevnjeva NIKITINA = Серафима Евгеньевна НИКИТИНА 1979, О семантическом варьировании русских предлогов – предмет задачи и способ описания. *Семантическое и формальное варьирование*. Ред. В.Н. Ярцева. Институт языкознания. Москва: Наука.
- Jan PETR, Miroslav KOMÁREK, Jan KOŘENSKÝ idr., 1986: *Mluvnice češtiny (MČ2 – Tvarosloví)*. Praha: Academia.
- Predrag PIPER, 2001: *Jezik i prostor*. Beograd: Biblioteka XX vek.
- Marko SNOJ, 2009: *Slovenski etimološki slovar*. 2. pregledana in dopolnjena izdaja. Ljubljana: Modrijan.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2016: Blizu in daleč v slovenskih frazemih. *Prostor in čas v frazeologiji*. Ur. Erika Kržišnik. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 265–272.
- Branka TAFRA, 1998: Konverzija kako gramatički i leksikografski problem. *Filologija* 30/31, 349–361.
- , 2005: *Od riječi do rječnika*. Zagreb: Školska knjiga
- Branka TAFRA, Petra KOŠUTAR, 2009: Rječotvorni modeli u hrvatskom jeziku. *Suvremena lingvistika* 35/67, 87–107.
- Jože TOPORIŠIČ, 1982: *Nova slovenska skladnja (NSS)*. Ljubljana: DZS.

—, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika (ESJ)*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

—, 2000: *Slovenska slovnica (SS)*. Četrta prenovljena in razširjena izdaja. Maribor: Obzorja.

Elena Vladimirovna URYSON = Елена Владимировна УРЫСОН, 2017: Предлог или наречие? Частеречный статус наречных предлогов. *Вопросы языкознания* 5, 36–55.

Ada VIDOVIČ MUHA, 2007: Izrazno-pomenska tipologija poimenovanj. *Slavistična revija* 55/1–2, 399–408.

—, 2012: *Slovensko leksikalno pomenslovje. Govorica slovarja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Andreja ŽELE, 2019: *Prostomorfemskost v slovenščini*. (Lingua Slovenica, 15). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU

THE ADVERBIAL AND PREPOSITIONAL USAGE OF RELATIONAL PREPOSITION-FORMING ADVERBS SUCH AS *ZRAVEN, BLIZU, SKOZI, ČEZ* AND *OKOLI*

This article addresses the contemporary use of relational adverbs in Slovene from the point of view of synchronic linguistics. Convertible into prepositions as well having the potential for a secondary function as prepositional adverbs, relational adverbs can be seen as clear evidence of a semantic relationship between adverbs and prepositions. This is demonstrated by contemporary synchronic usage.

Relational adverbs typically encode spatial relations which have been conventionalised to a large degree. This is confirmed by the fact that they can be selected by the verb *biti* 'to be', as in *biti zraven* 'to be next to', *biti blizu* 'to be near', which is otherwise typical of prepositions: *biti ob* 'to be by/beside', *biti pri* 'to be at'. This significant degree to which the spatial relations they express have been conventionalised allows relational adverbs to be used adverbially – without a complement – such as in *Prišel je zraven* 'He came next to Ø' as well as prepositionally, as in *Postavil se je zraven njega* 'He stood next to him'.

One of their semantic features, namely the 'spatial relation', opens up the possibility for relational adverbs to encode semantic trajectory or transitive case assignment. This feature can be seen as the categorial syntactic feature of relational adverbs. Compare, for example, *blizu hiše* 'near the house', *zraven hiše* 'next to the house' VS *blizu ob hiši* 'near by the house', *zraven ob hiši* 'next to by the house'.

Relational adverbs also comprise the adverbial subgroup of preposition-forming transitive adverbs whose transitivity determines the case of their nominal complements: *okoli česa* 'around what_{GEN}', *blizu komu* 'near who_{DAT}', *skozi kaj* 'through what_{ACC}', etc. Both adverbial and prepositional use of relational adverbs are co-determined by the meaning of the main verb (or predicator) of the clause; see *Stali so blizu ob hiši* 'They stood near by the house', *Stali so blizu zraven/okoli hiše* 'They stood near around the house', *Prišli so blizu do hiše* 'They came near to the house', *Prišli so blizu zraven hiše* 'They came near next to the house', *Hodili so mimo hiše* 'They walked past the house', *Vozili so se mimo ob hiši* 'They drove past beside the house'. Example sentences are used to demonstrate that the verb's (predicator's) stative meaning directs the semantic trajectory of the first available relational adverb whereas the verb's (predicator's) dynamic meaning proportionally directs the semantic trajectory of both the relational adverb as well as the prepositional phrase following it.